

होदं सोपकरणं चातयेद्विचारयन् । ग्रामेष्वपि च
ये केचिच्चौराणां भक्तदायकाः । भाण्डावकाशदायैव
सर्वांस्तानपि चातयेत् । राष्ट्रेषु रक्षाधिकृतान् ग्रामान्-
सर्वे चोदितान् । अग्न्याघातेषु मध्यस्थान् शिष्याच्चौरा-
निव द्रुतम् । यद्यपि धर्मसमयात् प्रच्युतो धर्मजीवनः ।
दण्डेनैव तमयोपेतं स्वकाङ्क्षादि विच्युतम् । ग्रामघाते
हिताभङ्गे पथि मोषाभिर्दग्ने । शक्तितो नाभिधावन्तो
निर्गोत्राः सपरिच्छदाः । राज्ञः कोषार्पणं च प्रतिकूलेषु
च स्थितान् । चातयेद्विधैर्दण्डैररीणाञ्चोपजापकान् ।
अन्त्रं कृत्वा तु ये चौर्यं रातो कुर्वन्ति तस्कराः ।
तेषां कृत्वा नृपो हस्तौ तीक्ष्णगूले निवेशयेत् । अङ्गुली
प्रत्यभेदस्य छेदयेत् प्रथमे पक्षे । द्वितीये हस्तचरणौ
तृतीये बधमर्हति । अग्निदान् भक्तदांसैव तथा शस्त्रा-
वकाशदान् । सन्निधात् स मोषस्य हन्याच्चौरनिवेशरः ।
तडागभेदकं हन्यादप्सु युद्धबधेन वा । तदापि प्रति-
भङ्ग्युद्वाप्यन्तुत्तमसाहसम् । कोठागारागुधगार-
देवतागारभेदकान् । हस्तचरणहृत् च हन्यादेवावि-
चारयन् । यस्तु पूर्वनिविष्टस्य तडागस्योदकं हरेत् ।
आगमं वाष्प्यं भिन्द्यात् स दास्यः पूर्वसाहसम् ।
समुत्सृजेद्राजमार्गं यस्ते कध्यमनापदि । स द्वौ काष्ठी-
प्रणौ दद्यादभ्यञ्ज्याय शोधयेत् । व्यापहतोऽप्यवा दृष्टौ
गर्भिणी बाल एव वा । परिभाषणमर्हन्ति तच्च शोध-
मिति स्थितिः । चिकित्सकानां सर्वेषां सिध्या प्रचरतां
दमः । अमानुषेषु प्रथमो मानुषेषु तु मध्यमः । संक्रम-
भ्रजयतीनां प्रतिज्ञानाञ्च भेदकः । प्रतिकृत्यां च तत् सर्वं
पञ्च दद्याच्छतानि च । व्यदूषितानां द्रव्याणां दूषणे भेदने
तथा । मणीनामपवेषे च दण्डः प्रथमसाहसः । समैर्हि
विषमं यस्तु चरेद्दं मूल्यतोऽपि वा । स प्राप्नुयाद्दमं
पूर्वं नरो मध्यमेव वा । वन्यनानि च सर्वाणि राज-
मार्गे निवेशयेत् । दुःखिता यत् दृष्ट्येन विकृताः पाप-
कारिणः । प्राकारस्य च भेत्तारं परिखाणाञ्च पूरकम् ।
हाराणाञ्चैव भङ्क्तारं क्षिप्रमेव प्रवासयेत् । अभिचारेषु
सर्वेषु कर्तव्यो द्विगतो दमः । मूल्यकर्मणि चानामैः
कृत्यासु विविधासु च । अवीजविक्रयो चैव बीजोत्-
कृष्टलयेव च । मर्यादाभेदकस्यैव विकृतं प्राप्नुयाद्बधम् ।
सर्वकण्टकपापिष्ठं हेमकारन्तु पार्थिवः । प्रवर्त्तमान-
मन्याये छेदयेत्तृणैः क्षुरैः । सीताद्वयापहरणे शस्त्राणा-
मौघस्य च । कालमासाद्य कार्याञ्च राजा दण्डं प्रक-

ल्पयेद् “चौरं प्रदाप्यापहतं चातयेद्विधैर्वैधैः । सचिद्धं
ब्राह्मणं कृत्वा स्वराष्ट्रादिप्रवासयेत्” या० । अङ्गु-
विशेषो मनुनोक्तो यथा “गुरुत्वे भगः कार्यः सुग-
पाने सुराध्वजः । सोये च श्वपदं कार्यं ब्रह्महण्यशिराः
पुमान्” । “एतच्च दण्डोत्तरकालं प्रायश्चित्तमर्हती-
र्त्तां द्रष्टव्यम् । यथाह मनुः “प्रायश्चित्तन्तु कुर्वाणा
सर्वं वर्णा यथोदितम् । नाङ्गा राज्ञा लब्धते तु दाप्या-
स्तुत्तमसाहसमिति” मिता० । “चातितोऽपहतं दोषो
ग्रामभर्तुरनिर्गते । विधीतमर्हत्सु पापे चौरौ-
हर्तुं रवीतके । स्वसीम्नि दद्याद् ग्रामस्तु पदं वा यत्न
गच्छति । पञ्चग्रामो वरिष्ठः क्रोशाद्दण्डाय यथा पुनः ।
वन्द्याङ्गं तथा वाजिकुल्लराणाञ्च हारिणः । प्रसृष्ट-
चातिनस्यैव शूलमारोपयेत्तरान् । उत्तलेपकपन्थिभेदौ
करबन्द्गहीनकौ । काथौ द्वितीयापराधे करपादैक-
हीनकौ । क्षुद्रमध्यमहाद्रव्यहरणे सारतोदमः ।
देशकालवयःशक्तिं संचिन्त्य दण्डकर्मणि । भक्ताव-
काशान्यद्रुकमन्तोपकरणव्यापान् । दत्त्वा चौरस्य
हन्तुर्वा जानतो दम उत्तमः । शस्त्रावपाते गर्भस्य
पातने चोत्तमो दमः । उत्तमो वाऽधमो यापि पुरुष-
स्त्रीप्रसापणे । विप्रदुष्टां स्त्रियञ्चैव पुरुषस्त्रीमगर्भिणीम् ।
सैतुभेदकरीञ्चापस्य शिलां बद्धा प्रवेशयेत् । विषाग्निदां
पतिगुरुनिजापत्यप्रमापिणीम् । विकर्णकरनासौष्टीं कृत्वा
गोभिः प्रमापयेत् । अविज्ञातहतस्याय कण्ठं सुत-
बान्धवाः । प्रदव्या योषितस्यास्य परदुर्घि रताः पृथक् ।
स्त्रीद्रव्यवृत्तिकामो वा केन वायं गतः सह । स्त्र्यु-
देशसमासन्नं पृच्छेद्वापि जनं जनैः । क्षेत्तवैश्वनरग्राम-
विधीतखलदाहकाः । राजपत्न्याभिगामी च दग्ध-
व्यास्तु कटाग्निना” याज्ञ० । “हणं वा यदि वा काष्ठं पुष्पं
वा यदि वा फलम् । अनापृच्छन् हि नृहानो हस्त-
छेदनमर्हति” मिता० छतवचनम् ।

स्त्रीसंप्रहे मनुनोक्तो दमो यथा “परदारभिमर्षेषु प्रहत्तान् नृन्
अहीपतिः । उहो जनकरैर्दण्डैश्चिह्नयित्वा प्रवासयेत् ।
परस्य पत्न्या पुरुषः सम्भाषां योजयन् रजः । पूर्वमाज्ञा-
रितो दोषः प्राप्नुयात् पूर्वसाहसम् । परस्त्रियं योभि-
यदेत् तीर्थेऽरण्ये वनेऽपि वा । नदीनामपि संभेदे स सं-
ग्रहणमाप्नुयात् । उपचारक्रियाकेलिः स्वर्गो भूषणवा-
ससाम् । सह खट्वाघनञ्चैव सर्वं संग्रहणं तथा ।
स्त्रियं स्यूतेदेशे यः स्यूतो वा मर्षयेत्तथा । परस्परस्या-